A magyar számviteli rendszer egyszerűsítésének eredményei

LUKÁCS JÁNOS[1] – ZÉMAN ZOLTÁN[2]

Magyarország 2004. május 1-jén csatlakozott az Európai Unióhoz, azonban a jogharmonizációs munkálatok a nemzeti törvényeink és az uniós direktívák között már 1998-ban megkezdődtek. A számviteli szabályozás területén is rengeteg módosításra került sor, melyeket egyrészt a magyar szabályok EU-konformitása tett szükségessé, másrészt a gyakorlati élet kényszerített ki. Cikkünkben azokat a módosításokat foglaljuk össze, amelyek az elmúlt tíz évben kifejezetten a számviteli szabályozásunk egyszerűsítését, ésszerűsítését, könnyítését, az elszámolások rugalmasabbá tételét, az adminisztrációs terhek enyhítését célozták.

Kulcsszavak: számviteli rendszer, számviteli szabályozás, beszámolás, könyvelés, reform, harmonizáció, Magyarország.

JEL kódok: M40, M41, M48, H83.

Bevezetés

Magyarország 2004. május 1-jén csatlakozott az Európai Unióhoz. A csatlakozási tárgyalások és ezzel együtt a jogharmonizációs munkálatok a nemzeti törvényeink és az uniós direktívák között is már 1998-ban megkezdődtek (Adorján et al. 2001).

Így volt ez a számvitel területén is. Ennek legekletánsabb példája a számvitelről szóló 2000. év C. törvény 4. § (5) bekezdése, amely az Európai Unióhoz való csatlakozással egyidejűleg lépett hatályba, és már négy évvel Magyarország uniós tagsága előtt azt rögzítette, hogy az éves beszámolóban bemutatott összkép nem lehet ellentétes az Európai Közösség irányelveiben foglaltakkal, illetve nem lehet olyan számviteli eljárás eredménye, amelynek alkalmazása nincs összhangban azokkal.

[1] PhD, egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem, e-mail: janos.lukacs@uni-corvinus.hu.

[2] PhD, egyetemi docens, Szent István Egyetem, e-mail: zeman.zoltan@gtk.szie.hu.

A későbbiekben – már uniós tagállamként – a törvényi változások fő motivációját egyrészt az jelentette, hogy folyamatosan átvezetésre, beépítésre kerüljenek a módosuló EU-s előírások, irányelvek, rendeletek, ezzel EU-konformmá téve a nemzeti szabályokat.

A változások egy másik részét a gyakorlati élet kényszerítette ki. Időközben ugyanis kiderült, hogy egyes szabályok törvényi megfogalmazás szerinti alkalmazása nem biztosítja a megbízható valós összképet, nem elég pontosak és egyértelműek, továbbá eddig még nem, vagy nem megfelelően szabályozott gazdasági tranzakciók merültek fel, illetve más, kapcsolódó jogszabályok változásai miatt meg kellett teremteni a törvények közötti összhangot (Lukács 2002).

Jelen cikkünkben azokat a módosításokat foglaljuk össze, amelyek az elmúlt tíz évben kifejezetten a számviteli szabályozásunk egyszerűsítését, ésszerűsítését, könnyítését, az elszámolások rugalmasabbá tételét és az adminisztrációs terhek enyhítését célozták.

Könyvelés és beszámolókészítés devizában

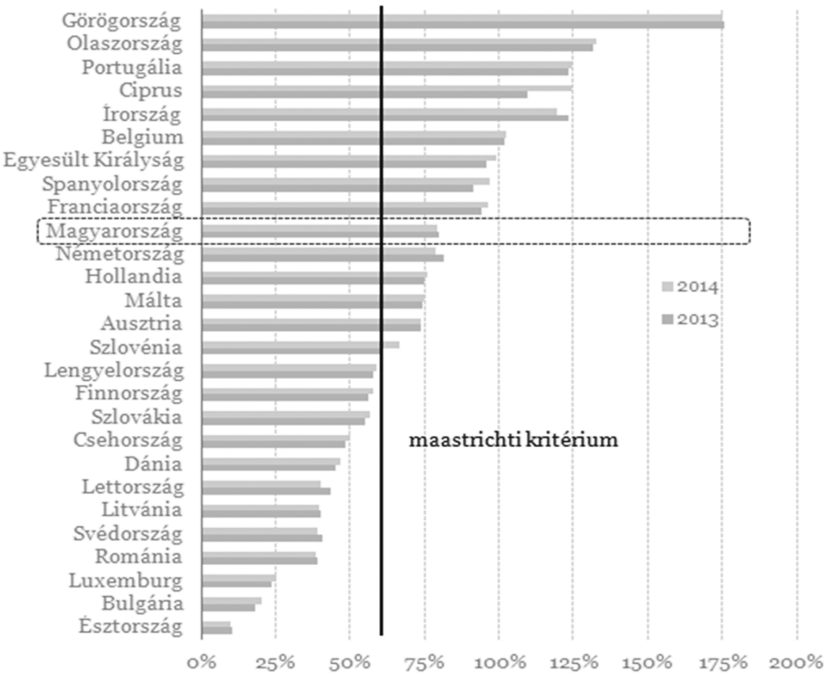
A forint ingadozó árfolyamváltozásából adódó, lökésszerű eredményt rontó hatások nivellálása érdekében több próbálkozás is történt a számvitel-szabályozásban (Róth et al. 1993 és 2001; Adorján et al. 2001; Adorján et al. 2010). Először 1997-től nyílt – a vállalkozás saját döntése alapján – lehetőség arra, hogy a külföldi pénzértékre szóló hiteltartozások, devizakötvény-kibocsátásból származó – beruházáshoz, vagyoni értékű joghoz kapcsolódó – tartozások esetén a tárgyévben, a mérlegfordulónapi értékelésből adódóan keletkezett (nem realizált) árfolyamveszteség teljes összegét a cég elhatárolja, és a devizakötelezettség csökkenésekor (törlesztőrészletek megfizetése) arányosan oldja fel (Róth et al. 2001; Adorján et al. 2010).

Az árfolyamveszteség-elhatárolás együtt jár céltartalék- és lekötöttartalék-képzéssel is. A céltartalék szükségletét az elhatárolt, halasztott ráfordításként elszámolt, nem realizált árfolyamveszteség halmozott összegének a hitelfelvételtől, a kötvénykibocsátástól eltelt időtartam és a hitel teljes futamideje arányában kell meghatározni. A számításnál figyelembe vett hitel futamideje nem lehet hosszabb, mint a hitellel, a de-

vizakötvény kibocsátásából származó devizával finanszírozott tárgyi eszköz, vagyoni értékű jog várható élettartama. Ezzel a módszerrel – egyenletes árfolyam-növekedést feltételezve – az árfolyamveszteség többé-kevésbé egyenletesen terheli az egyes üzleti évek eredményét (kivéve a futamidő elejét és végét), eredményt csökkentő hatása időben később jelenik meg, és ezzel figyelemmel van a vállalkozó teherbíró képességére is. Ugyanakkor a nem realizált és elhatárolt árfolyamveszteség, valamint az erre képzett egyéb céltartalék különbözete osztalékfizetési korlátot jelent, azaz az eredménytartalékból le kell kötni (2000. évi C. törvény a számvitelről, valamint Adorján et al. 2010).

A későbbiekben – 2006. január 1-jétől – lehetővé vált az is, hogy a létesítő okiratban rögzített konvertibilis devizában készítse el a beszámolóját és devizában vezesse könyveit a devizakülföldi társaságon kívül az a vállalkozás is, amelynél a tevékenység elsődleges gazdasági környezetének pénzneme (funkcionális pénznem) forinttól eltérő deviza. A pénznemváltásnak először olyan – fölöslegesen óvatos – korlátozó feltételei voltak, hogy a vállalkozás bevételei, költségei és ráfordításai, valamint pénzügyi eszközei és pénzügyi kötelezettségei az előző és a tárgyévi üzleti évben külön-külön legalább 75%, két év múlva már csak 50%, újabb két év elteltével már csak 25%-ban az adott konvertibilis devizában merültek fel. Időközben az euróban könyvelők körének korlátozása teljes mértékben feloldásra került, és az áttérés a vállalkozás döntésére van bízva. 2010-től tehát már bármely vállalkozó elkészítheti éves beszámolóját euróban (2013-tól pedig már USA dollárban is), ha erre vonatkozóan az üzleti év megkezdése előtt módosította a számviteli politikáját, illetve ezt a tényt a létesítő okirata is tartalmazza.

Uniós csatlakozásunkkor Magyarország egyébként azt is vállalta, hogy bevezeti az Unió közös valutáját, az eurót. Ennek feltételeit azonban az ország egyelőre – sőt valószínűleg 2020-ig sem – tudja teljesíteni. A konvergenciakritériumokat egyébként elegendő az euró bevezetésének pillanatában biztosítania. Ha nem így lenne, akkor már több uniós nagyhatalom (például Németország és Franciaország) is bajba kerülne, mivel az egyik legfontosabb euróövezetbe lépési feltételt – a bruttó államadósság nem lehet magasabb a GDP 60%-ánál – évek óta nem teljesíti.

Forrás: Európai Bizottság, portfolio.hu

1. ábra. Az államadósság alakulása a GDP %-ában
(Brüsszel szerint, 2013 tavaszi prognózis)

A beszámolót/beszámolást érintő egyszerűsítések

A beszámolási rendszerrel kapcsolatosan az alábbi egyszerűsítéseket és ésszerűsítő intézkedéseket azonosítottuk:

– sajátos, illetve mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló;
– előtársasági beszámoló készítése alóli felmentés körének bővülése;
– lényeges hiba esetén az ismételt közzététel megszűnése;
– a jelentős összegű hiba határának megkétszerezése;
– egyszerűsített éves beszámolót készítők körének bővülése;
– a beszámoló elektronikus közzététele;
– üzleti évnek a naptári évtől való eltérése;
– a kötelező könyvvizsgálat értékhatárának folyamatos emelése.

2009-től a 100 (2012-től a 130) millió forint árbevételt meg nem haladó jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok (betéti és közkereseti társaságok), valamint az egyéb szervezetek számára lehetővé vált *egy sajátos egyszerűsített éves beszámoló készítése*, amellyel jelentősen enyhültek adminisztrációs terheik, mivel például nem kellett elkészíteniük a kiegészítő mellékletet és az üzleti jelentést, illetve a számviteli politikájuk is leszűkült egy, a könyvvezetéssel és a beszámolókészítéssel kapcsolatos döntésekről szóló szabályzatra.

A sajátos egyszerűsített beszámolót 2013-ban felváltotta a *mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló*, amely további engedményekkel és egyszerűsítésekkel járt. Többek között már jogi személyiség (kft.) is élhet vele, ha két egymást követő üzleti évben az értékesítés nettó árbevétele nem haladja meg a 200, a mérlegfőösszeg pedig a 100 millió forintot és a foglalkoztatottak átlagos létszáma a 10 főt. (Pontosabban a három mutatóérték közül bármelyik kettő.) A mikrogazdálkodó mentesül a számlarend-készítési kötelezettség alól, ha főkönyvi elszámolásait a törvényben megadott számlatükör szerint vezeti.

Az egyszerűsítés részét képezi továbbá, hogy:

– egyes mérlegtételek kimaradnak vagy csökkentett tartalommal kerülnek bemutatásra;

– egyszerűbbek a felújítás elszámolásának szabályai;

– a behajthatatlan követelések közé bizonyítás nélkül sorolhatóak a százezer forintnál kisebb és a 180 napnál régebben lejárt követelések;

– a kapcsolt vállalkozásokhoz kötődő információkat nem kell külön bemutatni;

– üzleti vagy cégérték, negatív üzleti vagy cégérték, alapítás-átszervezés aktivált értéke és kísérleti fejlesztés aktivált értéke nem mutatható ki;

– piaci értékre nem értékelhetőek fel az eszközök;

– csak olyan költségekre, ráfordításokra, bevételekre kell időbeli elhatárolást képezni, amelyek két vagy több üzleti évet terhelnek, de a mérleggel lezárt időszakban számolták el azokat;

– olyan kamatot kell elhatárolni, amely a mérlegfordulónap után esedékes, de az azelőtti időszakra vonatkozik, és egy évnél hosszabb a kamatfizetési periódus;

– csak nem jelentős összegű hiba mutatható ki, jelentős összegű hiba fogalma nem ismert.

Az *előtársasági beszámoló készítése alóli felmentés körének bővülése* abban nyilvánul meg, hogy az újonnan alapított társaságoknak nem kell az előtársasági időszakról beszámolót készíteniük, ha a cégbíróság a társaságot az első üzleti év mérlegfordulónapjáig bejegyezte. Ezzel a fölösleges, dupla adminisztrációt szüntette meg a törvényalkotó.

Jelentős változások voltak a számviteli hibák (a megbízható és valós képet lényegesen befolyásoló hiba, valamint a jelentős összegű hiba) tekintetében is. *Nem kell a beszámolót ismételten közzétenni*, ha az adott üzleti évet megelőző üzleti évre vonatkozó beszámolóban utólag a megbízható és valós képet lényegesen befolyásoló (a saját tőke 20%-át elérő) hibákat tártak fel. Az elmúlt két évtized magyar vállalati gyakorlatában elhanyagolható volt ugyanis az ismételt közzétételre kerülő beszámolók száma, így ez a módosítás egyszerűsítette a vállalati adminisztrációt.

Ha a társaság vagy az adóhivatal az előző üzleti év(ek) beszámolójában jelentős – a mérlegfőösszeg 2%-át vagy egymillió (korábban félmillió) forintot – meghaladó hibá(ka)t állapított meg, akkor az előző év(ek)re vonatkozó módosításokat a mérleg és az eredménykimutatás minden tételénél az előző év adatai mellett (középső oszlopban) be kell mutatni, azok nem képezik részét az eredménykimutatás tárgyévi adatainak. A korábbi félmilliós értékhatár túl alacsony összegnek bizonyult ahhoz, hogy azt jelentősnek lehessen minősíteni.

Ugyancsak az adminisztrációs terhek csökkentését célozza, hogy *bővült azon gazdálkodók köre*, amelyek *jogosultak egyszerűsített éves beszámolót készíteni*. Ezek a zártkörűen működő részvénytársaságok, a külföldi vállalkozások magyarországi fióktelepei, az eltérő üzleti éves gazdálkodók és a konszolidálásba bevont – de anyavállalatnak nem minősülő – vállalkozások, amennyiben két egymást követő üzleti évben a mérleg fordulónapján az alábbi három mutatóérték közül bármelyik kettő nem haladja meg a határértéket: a mérlegfőösszeg az 500, az éves nettó árbevétel az 1000 millió forintot és az üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma az 50 főt.

2009-től a gazdálkodó szervezetek számviteli beszámolóikat *kizárólag elektronikus úton* és a kormányzati portálon keresztül a céginformá-

ciós szolgálat részére megküldve *tehetik közzé*. Az elektronikus beszámolási forma egyrészt egyszerűsítette a vállalkozások adminisztrációs terheit, másrészt lehetőséget adott a piaci szereplők számára a gyorsabb és ezáltal hatékonyabb információszerzésre, harmadrészt pedig a beszámolójukat késve benyújtó vagy be sem nyújtó vállalkozásokkal szembeni hatékonyabb fellépésre.

Az üzleti év a naptári évtől nemcsak kivételesen, a törvény által nevesített esetekben térhet el, hanem saját választása alapján bárki dönthet így, ha a működés jellemzői, a vállalkozás körülményei ezt indokolják. Ez a módosítás, mivel nemcsak a beszámolást, hanem az elszámolás rendjét is érinti, átvezet bennünket cikkünk következő témájához, a könyvelést érintő egyszerűsítésekhez.

Egy további, a beszámolást érintő fontos kérdés, a *kötelező könyvvizsgálat értékhatára folyamatos emelésé*nek kérdése.

A rendszerváltás után megalkotott Számviteli törvény szerint még minden kettős könyvvitelt vezető gazdálkodó szervezetnek kötelező volt az éves beszámolóját auditáltatni. Az utóbbi évtizedben azonban – azon uniós irányelvnek köszönhetően, mely szerint a kisvállalkozásoknál nem célszerű a könyvvizsgálati kötelezettséget előírni, mivel az jelentős adminisztratív terhet jelenthet számukra, mert a könyvvizsgálat költsége nincs arányban a mások által hasznosítható információk megbízhatósága javulásával elérhető előnnyel – egyre bővül a mentesítettek köre. Jelenleg nem kötelező a könyvvizsgálat annál a cégnél, ahol az alábbi két feltétel együttesen teljesül: az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában a vállalkozó éves nettó árbevétele nem haladta meg a 300 millió forintot, és az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában a vállalkozó által átlagosan foglalkoztatottak száma nem haladta meg az 50 főt.

A könyvviteli elszámolást érintő egyszerűsítések

A könyvviteli elszámolással kapcsolatosan a beszámoló különböző tételei, illetve az ezekkel kapcsolatos gazdasági események szerint gyűjtöttük össze az egyszerűsítő intézkedéseket.

A külföldi pénzértékre szóló *követelések és kötelezettségek beárazása*, forintosítása során az általános forgalmi adó meghatározásakor és

elszámolásakor árfolyam-különbözet keletkezett, mert más árfolyamot kell alkalmazni az adótörvény szerint, mint amit a cég a számviteli politikájában választott. Ez a kettős árfolyamhasználat 2012-ben megszűnt azzal, hogy a számvitelben elfogadható az áfa-törvényben meghatározott árfolyam, bár ésszerűbb lett volna az áfa-törvényt úgy módosítani, hogy a számviteli politikában rögzített árfolyammal számolják az áfában is az ügyletet. A valuta könyv szerinti árfolyamán is elszámolhatóak a *készpénzes kifizetések*.

Oldódott az egyedi értékelés elvének alkalmazása a *csoportos értékelés* javára. Az arányos értékvesztés összegét nem kell az egyedi vevőkhöz hozzárendelve kimutatni, hanem akár egyetlen nyilvántartott értékvesztés-számlával megoldható az értékvesztés főkönyvi elszámolása.

Éveken át a számviteli törvény írta elő a vállalkozásoknak a naptári hónaponként számított napi átlagos maximális *készpénz záró állományának* nagyságát. (Ez az előző üzleti év összes bevételének 1,2–2–10%-a lehetett.) A készpénzmaximum mértékének meghatározása jelenleg tehát a vállalkozás menedzsmentjére bízott döntés, amit a pénzkezelési szabályzatban kell rögzíteni.

Lehetővé vált a *terven felüli értékcsökkenés elszámolása* beruházásokra és az alapítás-átszervezés aktivált értékére is. Természetesen ez csak akkor lehetséges, ha a terven felüli értékcsökkenés elszámolhatóságának az általános feltételei – a piaci érték, a hasznosítható vagy várhatóan megtérülő érték tartósan és jelentősen a könyv szerinti érték alá süllyed – fennállnak.

Ha a vállalkozás *év közben folyamatos mennyiségi nyilvántartást vezet*, akkor leltározni elegendő háromévente mennyiségi felvétellel, évente egyeztetéssel kell.

Az elszámolások egyszerűsítése érdekében törlésre kerültek azon rendelkezések, melyek szerint a *külföldi pénzértékre szóló részesedéseknél*, *hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok*nál az értékesítéskor vagy beváltáskor keletkező ügyleti árfolyam-különbözetet a devizás árfolyamváltozás hatásának kiszűrésével kellett meghatározni. A módosítás után tehát az értékesítésen, beváltáson keletkező különbözetet egy összegben, mint ügyleti nyereséget, illetve veszteséget lehet kimutatni,

nem szükséges külön a devizás árfolyam-különbözet megállapítása is.

A *saját tőke hiányának megállapítása* során a beszámolóban kimutatott, a külföldi pénzértékre szóló eszközök és kötelezettségek nem realizált összevont árfolyamvesztesége figyelmen kívül hagyható. Közbenső mérleg összeállításával is igazolható, hogy a Saját tőke nem csökkent a Jegyzett tőke kétharmada (rt.) vagy fele (kft.) alá, és az aránytalanság időközben már nem áll fenn. *Osztalékelőleg-fizetés* közbenső mérleg összeállítása nélkül is lehetséges a fordulónaptól számított fél évig.

Anyagköltségként számolhatók el az energiaszolgáltatók többletdíjai.

Nem kell az eredeti könyvelési bizonylaton feltüntetni a kontírozás módját, a könyvelés időpontját, a könyvelő aláírását, ha biztosított ezek elkülönített nyilvántartása. A beszámolót, az üzleti jelentést és ezek dokumentációit (leltár, értékelés, főkönyvi kivonat, naplófőkönyv, valamint más, a törvény követelményeinek megfelelő nyilvántartást) a korábbi 10 év helyett elegendő 8 évig megőrizni.

A számviteli szakmát érintő ésszerűsítések

A mérlegképes könyvelők kötelező továbbképzése kreditpontgyűjtésen alapul, ezáltal lényegesen rugalmasabbá vált. Az IFRS-ek egyre szélesebb használata szükségessé tette az IFRS mérlegképes könyvelői képzés akkreditációját (Boros et al. 2006).

Államháztartási számviteli specialitások

Az uniós irányelvekkel összhangban 2014-től kétféle könyvvezetést alkalmaznak a magyar államigazgatásban. A költségvetési intézményeknél ugyanis el kell különíteni a pénzforgalmi alapú költségvetési számvitelt a teljesítményszemléletű pénzügyi számviteltől. Emiatt lényegében kétszer kettős könyvvitelről lehet beszélni (2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról, valamint a 4/2013. kormányrendelet az államháztartás számviteléről).

A költségvetési számvitel a klasszikus költségvetési adatokat foglalja magában: a korábbi, ezernél is több költségvetési sor helyett lényegesen kevesebbet alkalmazva, egyszerűbb módon vezeti a bevételi

és kiadási előirányzatokat, adminisztratív, közgazdasági és funkcionális osztályozásban mutatja be a pénzforgalmat, hatezernél is több főkönyvi számla helyett egy áttekinthetőbb és korszerűbb számviteli információs rendszer támogatásával méri és mutatja be a kötelezettségvállalásokat és azok teljesítését, a bevételi előírásokat, a költségvetési fejezetből kapott támogatások felhasználását és a követeléseket, a közszolgáltatások teljesítményét, s ezzel biztosítja egy valós és hű képet nyújtó beszámoló összeállítását, megbízható adatok biztosítását a tervezéshez, a gazdálkodás szervezéséhez és a végrehajtáshoz. A pénzügyi számvitel pedig a vagyon mértékére és összetételére, a végzett tevékenység önköltségére és eredményességére (jövedelmezőségére) vonatkozó információkat méri.

Az új szabályozással az eddigi kincstári tranzakciós kódokat egységes rovatrend-azonosítók váltják fel. A változtatások célja, hogy minden államháztartási szervezetre egységes számviteli szabályok vonatkozzanak, egységesen tartsák nyilván és értékeljék a nemzeti vagyont, illetve uniformizálják a kötelező beszámolókészítést. Ez lehetővé teszi az egységes elszámolást, az egységes vagyonértékelést, az egységes kimutatások elkészítését, a költségvetési és vagyontételek konszolidálhatóságának biztosítását, egyes tevékenységek teljesítményének, eredményességének, önköltségének mérésére szolgáló eszközök biztosítását, valamint a középtávú szempontok érvényesítését a követelések, kötelezettségek mérésével, és ezáltal a felkészülést az EU-irányelvek bevezetésére.

A célszerűsítés jövőbeni irányai

Az elmúlt években újra és újra felvetődik annak az igénye, hogy ne kelljen a tőzsdén bejegyzett nyilvánosan működő részvénytársaságoknak hazai számviteli törvény szerint könyvelniük és annak megfelelően egyedi éves beszámolót készíteniük, hanem legyen elegendő egy, az IFRS szerinti konszolidált éves beszámoló összeállítása, és ennek alapján kerüljön sor a társasági nyereségadó megállapítására is, ami jelentős adminisztratív tehercsökkentést eredményezhetne, mivel a menedzsment minden üzleti döntést az IFRS-ek szerint készült beszámolók alapján hoz meg. A tőzsdén jegyzett és a magyarországi pénzügyi szektorban tevékenykedő cégek számvitelesei szakmailag felkészültek az IFRS-ek

alkalmazására az egyedi beszámolókra vonatkozóan is, hiszen nagy részük jelenleg is készít IFRS alapján összeállított beszámolókat, ezért biztonsággal tudják használni a standardokat; számukra nem okozna tényleges többletterhet a bevezetés. A későbbiekben az IFRS-eket alkalmazók körét ki lehetne bővíteni más, nem tőzsdei cégekre is.

Ezen kívül fel kellene már oldani az önellentmondásokat, amelyek a magyar számvitel szabályozásában több mint két évtizede meghúzódnak. Ilyenek például az üzleti év naptári évtől eltérő választásának külföldi tulajdonosok számára kedvező, diszkriminatív lehetősége, a jóváhagyott osztalék beállítása a tárgyévi eredménykimutatásba, egyes egyéb bevételek esetében előforduló pénzforgalmi, illetve utólagos ellenőrzéstől függő szemlélet (pl. a késedelmi kamat vagy az uniós támogatások esetében), a külföldi útszakaszra eső fuvardíj export árbevételt csökkentő elszámolása, a pénzügyi műveleteknél a kapcsoltság és a tartósság megkülönböztetése stb. Számvitelkutatóként bízunk benne, hogy előbb vagy utóbb ezek módosítására is sor kerül majd.

Irodalomjegyzék

Adorján, Cs.–Bary, L.–Bíró, T.–Fridrich. P.–Garajszki, Z.–Kresalek, P. –Lukács, J.–Nagy, L.–Pál, T.–Róth, J.–Ujvári, G.–Veit, J. 2001. *A számviteli törvény magyarázata 2001. I–II.* Budapest: HVG–ORAC.

Adorján, Cs.–Lukács, J.–Róth, J.–Veit, J. 2010. *A számvitel speciális kérdései*. Budapest: MKVKOK.

Boros, J. (ed.)–Balázs, Á.–Bosnyák, J.–Gyenge. M.–Győrffi, D.–Hegedűs, I.–Kováts, E.–Lakatos, L. P.–Lukács, J.–Madarasiné Szirmai, A.–Matukovics, G.–Nagy, G.–Ormos, M.–Pavlik, L.–Pál, T.–Rózsa, I.–Székács. P.–Tardos, Á.–Veress, A. 2006. *Az IFRS-ek rendszere – Nemzetközi számvitel tankönyv. A Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok rendszere/ előírások – fogalmak és összefüggések – értelmezési és alkalmazási kérdések. Jegyzet.* Budapest: MKVKOK.

Lukács, J. 2002. Hogyan lehetne megbízható és valós az összkép, avagy milyen esetben indokolt a 4. § (4) bekezdésének alkalmazása? Vitaindító meditáció. *Számvitel Adó Könyvvizsgálat* 44(11), 490–492.

Róth, J.–Adorján, Cs.–Lukács, J.–Veit, J. 1993. *Számviteli eset-*

tanulmányok. Budapest: Perfekt.

Róth, J.–Adorján, Cs.–Lukács, J.–Veit, J. 2001. *Számviteli esettanulmányok*. Budapest: MKVKOK.

*** Az 1991. évi XVIII. sz. törvény a számvitelről

*** A 2000. évi C. törvény a számvitelről

*** A 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról

*** A 368/2011. kormányrendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról

*** A 4/2013. kormányrendelet az államháztartás számviteléről

*** www.portfolio.hu